

RISKE is een Friese variant van RICHARDA

----- door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

De uitgang '-ke' duidt op een verkleinvorm. 'Ris-' is een verbastering van 'Riks-', waarbij de 'k' is weggefallen. Het is een sterk verkorte vleivorm, waarschijnlijk ontleend aan de kindertaal. Oorspronkelijk was het dus 'Riksje' of 'Rikske', vormen die nog steeds voorkomen. Deze naam kan dus strikt genomen teruggaan op elke vrouwnam die met 'Ric-' of 'Rik-' begon. Het is mogelijk dat de 's'-klank teruggaat op een tweede lid van de naam, waar een 's' in voorkwam (zoals het geval is met bv. Richardis, Richildis of Rictrudis). De 's' kan ook ontstaan zijn, omdat hij - vooral in het Fries - de overgang naar de verkleinvorm gemakkelijker maakt.

Rik(s)' is een sterke verkorting van een naam die oorspronkelijk met 'Rik-' begon. Het meest waarschijnlijk is Richarda. Vrouwelijke vorm van Richard, samengestelde Germaanse naam:

1] Ric-, 'Rick-' of 'Rik-' = 'mchtig' (vgl. 'rijk'; germ.)

2.1] '-hard' of '-hart' = 'krachtig', 'sterk';

Dus: 'mchtig door kracht' of 'krachtig door macht'.

2.2] Ook is mogelijk, maar minder waarschijnlijk, dat het tweede lid teruggaat op '-ward' = 'bewaren', 'behoeden', 'de wacht houden': dan zou Richard betekenen 'mchtige behoeder'.

*

Bijzonderheden

Deze naam zou sinds de 9e eeuw in Europa zijn verbreid onder invloed van keizerin Richardis, die plaatselijk als heilige werd vereerd.

*

Richardis van Andlau osb.obl. & keizerin, Andlau Elzas Frankrijk; † **ca 896**.

Feest 18 (& 25: bisdom Straatsburg) **september**.

Zij was een dochter van Erchingen, Heer van Nordgau, en huwde op 22-jarige leeftijd met Karel III, bijgenaamd De Dikke (862). Niemand had verwacht dat deze dommige, bekrompen en onbekwame man nog eens het rijk van zijn voorvader Karel de Grote zou gaan besturen. Maar dat kwam er toch van door de dood van zijn vader, zijn oom en zijn twee broers. Zo werd hij koning van Italië, Frankrijk en Duitsland. Als klap op de vuurpijl werd hij in 881 door paus Johannes III ook nog tot keizer gekroond! Het was zijn taak om de kerk te beschermen tegen de Saracenen, zijn rijk te behoeden voor de invallen van de Noormannen en binnen de grenzen van zijn machtsgebied de vrede te bewaren. Geen van deze drie opgaven bracht hij tot een goed eind. Zijn rijk viel uiteen in tientallen koninkrijkes waarna hijzelf op 13 januari van het jaar 888 overleed.

Op dat moment stond keizerin Richardis hem allang niet meer terzijde. Want na 19 jaar huwelijksleven werd zij in 881 door haar man aangeklaagd op beschuldiging van echtbreuk met kanselier Liutward. Bij het onderzoek dat erop volgde bleek dat het huwelijk tussen haar en Karel nooit bezegeld was door seksuele omgang. Omdat zij nog altijd volhield maagd te zijn, moest het dus niet moeilijk zijn haar onschuld vast te stellen. Volgens sommige bronnen gebeurde dat door de vuurproef. Dat hield in dat zij op blote voeten over gloeiende ploegscharen moest lopen. Bleef zij daarbij ongedeerd, dan werd dat beschouwd als een vingerwijzing van God dat zij onschuldig was. Zij bleek inderdaad onschuldig. Zij vergaf Karel zijn verblind optreden, maar zag af van een verder huwelijksleven met hem en trok zich terug in klooster Andlau in de Elzas, dat zij zelf enige jaren tevoren in 884 op het erfgoed van haar vader had gesticht. Ze nam er de sluier aan en leidde tot haar dood rond 896 het leven van een kloosterlinge. Ze werd er ook begraven. In 1049 werd ze door paus Leo IX officieel heilig verklaard.

Tot op de dag van vandaag trekken mensen naar haar graf te Andlau om er te bidden. Haar voorspraak wordt ingeroepen tegen ziekte, brandwonden en vuur.

*

Graaf Willem I van Holland († 1222) had een dochter die **Ricardis** heette; zij moet geleefd hebben ca 1210 - 1262. Zij was een tante van Graaf Willem II (1227-1256). Tante Ricardis bezat vlakbij Delft aan de Schie even buiten de latere Rotterdamse Poort een hof of hoeve. Vanuit de hof was ten behoeve van een goede verbinding met de buitenwereld een gracht of Delft gegraven naar de Vliet bij Rijswijk, tot waar tegenwoordig de Hoornbrug ligt. Langs dat water was op de hoger gelegen delen het plaatsje Delft ontstaan, dat in 1246, van dezelfde Graaf Willem stadsrechten had gekregen. Nagenoeg het volledige grondgebied waarop de huidige binnenstad is gebouwd, behoorde toe aan deze hof. In 1251 wordt de hof een klooster voor Norbertijnen. Omdat graaf Willem II enkele jaren daarvoor (1247) tot Rooms koning was uitgeroepen, krijgt het klooster de trotse naam Koningsveld. Nog geen tien jaar later blijkt het een Norbertinessenklooster te zijn. De zusters hadden de zorg voor het Gasthuis dat eveneens door Vrouwe Ricardis in 1257 vanuit haar hoeve was gesticht. Het was gelegen aan de oostzijde van de huidige Koornmarkt, toen nog Nieuwe Delft geheten. Zij is nooit heilig of zalig verklaard.